

S. H. Levie

De Nachtwacht hersteld

The Night Watch restored

Op 3 juni van dit jaar, acht en een halve maand na het tijdstip waarop de *Nachtwacht* door een psychisch gestoorde man ernstig werd beschadigd, vond de officiële presentatie van het gerestaureerde schilderij plaats. Bij die gelegenheid reikte mr H. W. van Doorn, minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk aan de heren W. Stroman, zaalwachter, en P. Chr. van den Berg, student te Rotterdam, de zilveren museummedaille uit, die hen door H. M. de Koningin was verleend vanwege hun voortvarende en moedige optreden bij het overmeesteren van de dader. Drs. Th. P. Treumann, wethouder voor de kunstzaken van de Gemeente Amsterdam sprak namens de stad woorden van dank voor de wijze waarop de restauratie geschiedde. Vervolgens woonden de genodigden de première bij van de kleurenfilm over de restauratie van de *Nachtwacht*, die in opdracht van het Ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk en onder verantwoordelijkheid van het Rijksmuseum door Polygoon-Cinecentrum (Hilversum) werd vervaardigd. Het is bijzonder verheugend dat zowel het plan voor het herstel van de beschadigingen, als het voorstel om deze gelegenheid te benutten voor een algemene restauratie van het schilderij, onmiddellijk de instemming verkregen van burgemeester en wethouders van Amsterdam, van wie het Rijk de *Nachtwacht* in bruikleen heeft, en van de verantwoordelijke minister. Daardoor

On June 3, 1976, eight-and-a-half months after the attack on the Night Watch by a mentally disturbed man, the official presentation of the restored painting took place. At that occasion the Minister of Culture, Recreation and Social Work H. W. van Doorn, in the name of the queen, awarded the silver museum medal to Mr. W. Stroman, Rijksmuseum guard, and Mr. P. Chr. van den Berg, a student from Rotterdam, for their initiative and courage in overpowering the attacker. Mr. Th. P. Treumann, alderman for arts of the city of Amsterdam, expressed official thanks for the manner in which the restoration was carried out. The ceremonies were followed by the first showing of a colour film on the restoration made by Polygoon-Cinecentrum, under museum responsibility, for the Ministry of Culture, Recreation and Social Work.

It is a fortunate circumstance that the proposed method of repair as well as the plan to undertake a general restoration of the painting now that the opportunity presented itself were ratified at once by the city council of Amsterdam, from whom the state has the Night Watch on loan, and by the responsible minister. Their despatch made it possible to start work on September 30, 1976, after the execution of preliminary measures taking two weeks.

For me as for everyone involved in the restoration it was an immeasurable benefit to be able to draw upon the experience of

konden de werkzaamheden na een aantal voorbereidende maatregelen, die twee weken vergden, aanvangen op 30 september 1975. Het was voor mij en voor allen, die bij de restauratie betrokken geweest zijn, een grote steun dat wij mochten profiteren van de ervaring van mijn voorganger, dr A.F. E. van Schendel, onder wiens leiding de restauratie van 1946/47 plaats heeft gevonden. De heer Van Schendel bleek onmiddellijk bereid zitting te nemen in de commissie ter begeleiding van de restauratie. Als adviseur van het Gemeentebestuur trad de waarnemend directeur van het Amsterdams Historisch Museum, de heer B. Haak, toe tot de commissie. Van zijn diepgaande kennis op het gebied van de schilderijenrestauratie hebben wij dankbaar gebruik gemaakt. Voorts maakten de volgende medewerkers van het Rijksmuseum deel uit van de commissie, waarvan ik het genoeg had voorzitter te zijn: mr C. J. de Bruyn Kops, G. J. van der Hoek, W. Hijmans, A. Janssen, L. Kuiper, J. W. Lugard en dr P. J. J. van Thiel. Aan hen allen wil ik gaarne mijn grote dank uitspreken voor de voortreffelijke samenwerking en vervulling van ieders taak, die vaak hoge eisen stelde aan inventiviteit en slagvaardigheid. In het bijzonder wil ik de prestaties noemen van de heer Janssen, die de meest ingenieuze oplossingen bedacht voor tal van praktische problemen; de heer Hijmans, die de nieuwsgierige publiciteitsmedia altijd tevreden wist te stellen; de heer Van der Hoek, die samen met de heer R. H. C. Vos de educatieve begeleiding op even originele als doeltreffende manier verzorgde, en de heer De Bruyn Kops, die het probleem van een nieuwe belijsting van de *Nachtwacht* in de juiste geest oploste, daarin bijgestaan door de heer R. van Wandelen, meubelrestaurator. Praktisch iedereen in het museum heeft op de een of andere manier wel te maken gekregen met de restauratie: de informatiedienst zo goed als de technisch dienst, de intendance, de administratie of de comptabiliteit. Een uitzonderlijke bijdrage werd geleverd door de fotodienst, die talloze opnamen heeft gemaakt, vaak onder heel

my predecessor, Mr. A. F. E. van Schendel, who had supervised the previous restoration in 1946/47. Mr. van Schendel consented without hesitation to join the advisory committee for the restoration. The municipal government was represented on the committee by the acting director of the Amsterdam Historical Museum, Mr. B. Haak, who brought to his task a profound knowledge of painting repair. The rest of the committee, which it was my privilege to head, consisted of Rijksmuseum officials: Messrs. C. J. de Bruyn Kops, G. J. van der Hoek, W. Hijmans, A. Janssen, L. Kuiper, J. W. Lugard and P. J. J. van Thiel. To them I would like to express my deep gratitude for the exemplary way in which they acquitted themselves, individually and as a group, of their responsibilities, which frequently demanded inventivity and daring. In particular I wish to single out the accomplishments of Mr. Janssen, who found consistently ingenious solutions for a variety of practical problems; Mr. Hijmans, who was always able to quench the media's thirst for news; Mr. van der Hoek, who, in collaboration with Mr. R. H. C. Vos, arranged for an educational display as original as it was effective; and Mr. de Bruyn Kops, who, with the help of Mr. R. van Wandelen, furniture restorer, entered fully into the spirit of the problem in order to find a new way of framing the Night Watch. There is hardly anyone in the museum who was not involved in one way or another in the restoration: the information services as well as the technical ones, the guards, the administration and the financial department. Collaboration of an exceptional order was contributed by the photographic service, which had to take countless shots, sometimes under the most difficult circumstances. Under the coordinating leadership of Miss J. B. E. Stokhuyzen, the photographers Messrs. H. Bekker, G. B. H. Bijl and P. A. M. C. Mookhoek performed work of the greatest value not only for us but even more for future generations, who will be able to consult their extensive photographic documentation for all time to come.

moeilijke omstandigheden. Onder de coördinerende leiding van mej. J. B. E. Stokhuyzen hebben de fotografen H. Bekker, G. B. H. Bijl en P. A. M. C. Mookhoek zich met hun voorbeeldig werk niet alleen voor ons buitengewoon verdienstelijk gemaakt, maar vooral ook voor latere generaties, die deze uitvoerige beeldreportage tot in lengte van dagen zullen raadplegen. Bijzonder erkentelijk ben ik ir J. Lodewijks, directeur van het Centraal Laboratorium voor onderzoek van voorwerpen van Kunst en Wetenschap te Amsterdam, die zijn medewerkers ter beschikking stelde voor het natuurwetenschappelijk onderzoek, dat werd verricht door mevr. C. M. Groen, drs J. A. Mosk en drs E. van de Wetering. Evenzeer geldt mijn dank de heer R. Sneyers, directeur van het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium te Brussel, die ons desgevraagd zeer behulpzaam was door aan zijn medewerkers G. Van de Voorde en J. Flamme toestemming te verlenen een nieuwe methode van röntgenen toe te passen op de *Nachtwacht*.

Maar de naam, die in de allereerste plaats genoemd had mogen worden is die van Luitsen Kuiper, de hoofdrestaurator van het Rijksmuseum, die zijn uiterst verantwoordelijke taak op ideale wijze heeft vervuld. Geholpen door zijn medewerkers H. Ch. Coen, W. Hesterman, A. E. van Zanten en mej. M. Zeldenrust en de stagiaires mej. L. C. d'Arnaud Gerkens en D. Schwagermann heeft hij, veelal onder het spiedend oog van camera's en altijd in het besef dat de halve wereld hem op de vingers keek, niet alleen de recente beschadigingen hersteld, maar ook de vernis vernieuwd, hetgeen een volledige reiniging van de *Nachtwacht* heeft betekend. Ofschoon men van een oud schilderij nooit kan beweren, dat het er weer uitziet zoals op de dag dat het door de schilder werd voltooid, mag toch met grote voldoening worden geconstateerd, dat die oorspronkelijke staat zo dicht is benaderd als anno 1976 mogelijk is. Het werk is geklaard. Laat ons hopen, dat vader Tijd en niemand anders een volgende restauratie van de *Nachtwacht* noodzakelijk zal maken.

I am especially grateful to Mr. J. Lodewijks, director of the Central Laboratory for the Examination of Works of Art and Science, Amsterdam, who allowed his staff members to collaborate in the scientific investigation of the painting, carried out by Mrs. C. M. Groen, Mr. J. A. Mosk and Mr. E. van de Wetering. I am likewise indebted to Mr. R. Sneyers, director of the Royal Institute for the Artistic Heritage of Belgium, Brussels, who responded to our request for help by sending his associates Mr. G. Van de Voorde and Mr. J. Flamme to apply their new X-ray technique to the Night Watch. But the name that ought to head the list is that of Mr. Luitsen Kuiper, chief restorer of the Rijksmuseum, who performed to perfection his most responsible task. Assisted by his associates Messrs. H. Ch. Coen, W. Hesterman, A. E. van Zanten and Miss M. Zeldenrust, and the temporary helpers Miss L. C. d'Arnaud Gerkens and Mr. D. Schwagermann, Mr. Kuiper did his work under the frequent gaze of the cameras, constantly aware that half the world was watching him. Under these circumstances he not only repaired the new damage but also renewed the varnish, in an operation amounting to a total cleaning of the Night Watch. Although one can never say of an old painting that it looks the way it did when the artist finished it, we can nonetheless permit ourselves the satisfaction of stating that the Night Watch is now as close to its original condition as the present state of the art allows. Our work is done. Let us hope that Father Time and no one else will be the agent behind the next cleaning of the Night Watch.